

Dilemma: Viktig bok om annerledeshet – men hvorfor så likelydende tekster?

Bundet til teknologien

Etnisk rensing i den selvbestaltede humane stormakten Norge? Marte Wexelsen Goksøy, den ene av årets Bjørnson-prisvinnere, hevder dette i den velbegrunnede artikkelen «Vi er utrydningstruet!». I Norge anno 2011 vil ni av ti kvinner som får vite at fosteret har Downs syndrom velge abort. Fostermedisinen legger til rette for en slik etnisk rensing, og inngrepet kan utføres så sent som i uke 20 av svangerskapet. Drap? Goksøy spør, og legger ved en forskrekkelig høringstale fra Den norske legeforening på 90-tallet: «Det ville være en fordel om tilstander som Downs syndrom kunne utryddes helt.»

Jeg har ikke fått verifisert uttalelsen, men stanser opp der det står «utryddes». Etter 22. juli har dette ordet fått uomgjengelige innebyrder i norsk virkelighet, og mange må heretter fighte hverdagens med ny våkenhet.

Boka om sorteringssamfunnet er godt timet, og to av antologiens tekster har de politiske attentatene og massemyrderiene som utgangspunkt. Det var nettopp et etnisk betinget hat som motiverte de skammelige misgjeringene.

Fostermedisin, dataspillvold og overforbruket av ulike stimulerende medikamenter er usammenlignbare størrel-

SAKPROSA

Knut Ødegård (red.)
Mennesket i
sorteringssamfunnet
Arneberg forlag 2011, 126 sider

ser, som likefullt kan inngå i et felles mønster: teknologiens dehumanisering.

Professor Ola Didrik Saugstad mener vi har havnet «I sorteringssamfunnets jerngrep» og spør om vi er rede til å la foreldre styre genetikken til barna våre. Salg av sperma fra menn med «attraktive» egenskaper tilhører ikke nazistenes tredje rike, men vår egen samtid. Snart må vi diskutere om foreldre skal få innsyn i fosterets genom. Er vi, som Saugstad antyder, svinebundet til en «gruvesamfunnsmodell» der alt handler om å tømme jorda for menneskelig og naturlig mangfold og livsmotstand?

ETIKK: Marte Wexelsen Goksøy hever røsten mot ideer om å utrydde Downs. FOTO: ANNIKEN C. MOHR

Jan Helge Solbakk er professor i medisinsk etikk, og hans dyptenkte essay om «de friskes samfunn» gir grunn til optimisme. Gjennom drøftelser av ulike tema som fostermedisin og plastiske operasjoner skaper Solbakk etiske lysninger. Han skriver også om hvordan døden i vår kultur ble «et klinisk tilfelle», og om aktiv dødshjelp i lys av greske tragedier. Men når han forutseende avviser «ondskap» som forklaringsmodell etter 22. juli, bør hans kanskje heller ikke benytte et uttrykk som «bestialsk hat». Menneskelig hat er verre og farligere

enn noe «dyrisk» kan forårsake.

Denne lille, men viktige boka innledes med Petter Nordman Waages framsynte essay

fra 1983, «Vitenskap og menneskeverd». Thorvald Steen lar trykke et utdrag fra sin halvbiografiske roman «Vekten av

Et dyp-tenkt essay gir grunn til optimisme.

snøkrystaller», om den unge skihopperen som får konstateret alvorlig muskelsykdom: «Fostre med samme diagnose[...] kan i dag, etter loven, elimineres og sorteres vekk.» Forskrekkelig tanke. Redaktøren, Knut Ødegård, bidrar med et nydelig dikt fra

utgivelsen «Det blomstra så sinnsjukt». Han burde ellers redigert boka mer oppmerksomt, for flere av tekstene har likelydende resonnementer.

Bortsett fra sistnevnte dikt, stusser jeg på hvordan en bok om så mye annerledeshet inneholder så vidt konvensjonelle tekster. Er det litterære eller sosiale konvensjoner som setter grenser for hva som kan uttrykkes?

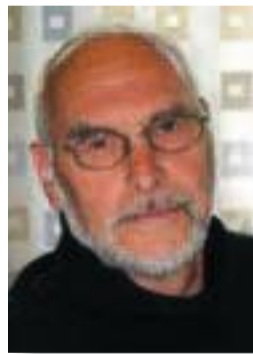
De etiske dilemmaene i denne boka befinner seg i økokrisenes brennpunkt: Sensibilitet og våkenhet blir avgjørende i tiden framover, for å kunne gjenoppbygge et bærekraftig samfunn nedenfra og omfavne annerledes værende

Freddy Fjellheim

bokmagasinet@klassekampen.no

Nye bøker fra

marxist
forlag

Professor Regi Th. Enerstvedt

«Pip fra taushetens historie»
131 sider. Heftet. Pris kr 150,-

«LQI. Det fjerde rikets språk»
277 sider. Heftet. Pris kr 186,-

«Spiller Gud terning likevel?»
325 sider. Heftet. Pris kr 270,-

«Dette er intellektuelt sett,
et imponerende arbeid»

Øivind Haaland

om LQI i Sosiologisk Årbok 2009

To nye hefter i Søkelys-serien

Ørnulf Godager: «Demokrati og kontrahegemoni. Kan vi skape et nytt og annerledes samfunn gjennom å utvikle et mothegeometri?»
40 sider – kr 50,-

Eystein Kleven: «22. juli-terroren. Angrepet på arbeiderbevegelsen».
42 sider – kr 60,-

I kommisjon hos Marxist Forlag

Professor Arnulf Kolstad markerer seg som faglitteraturens «Knausgård» med eget festskrift i ti bind på 69-årsdagen.

«Perler for svin»: Ti bind – 2300 sider.
Pris hvert bind kr 180,- samlet kr 1500,-

Bestill hos:

www.marxistforlag.no eller post@marxistforlag.no

Kan også bestilles hos Tronsmo:

post@tronsmo.no – tlf 22 99 03 99

allkunne.no

Allkunne er eit digitalt nynorsk leksikon. Kring 100 forfattarar produserer artiklar for Allkunne, men vi treng fleire! No jaktar vi på skribentar med særleg kompetanse innan fagfelte kunst, litteratur, historie, musikk og teater. Artiklane i Allkunne vert honorerte etter vanlege leksikonsatsar.

For meir informasjon, kontakt dagleg leiar på
allkunne@allkunne.no

WWW.ALLKUNNE.NO